

ZOMER OP DE GIFBELT

Eerste druk juni 2026

© Copyright 2026 BIBI DUMON TAK

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaargemaakt, op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van deze uitgave is niet toegestaan.

Bibi Dumon Tak

Zomer op de gifbelt

Een wandeling

Uitgeverij Van Oorschot
Amsterdam

De Volgermeerpolder is een gebied dat je moet mijden op dagen dat het waait, dat het regent, dat de zon schijnt in de zomer en het warmer is dan 23 graden Celsius, in weekenden wanneer iedereen er zijn hond uitlaat, en op 19 mei 2021, want die dag vond er een roofoverval plaats op een waardetransport in Amsterdam-Noord en waren de daders het landelijk gebied in gevlucht. Ze parkeerden hun auto's op de parkeerplaats van de Volgermeer, renden de weilanden in en werden na een wilde achtervolging ingerekend door een heel bataljon aan politiemensen. Een van de overvallers vond bij die actie de dood. Het was een dag waarop ik had besloten eens ergens anders te gaan wandelen. In de verte waren zo veel sirenes te horen dat het leek of heel Broek in Waterland in de fik stond. In de omgeving liep het verkeer volledig vast, niemand kon die middag naar huis. Aan de horizon steeg een rookpluim op. We wisten toen

nog niet dat die afkomstig was van de vluchtauto's die de overvallers in brand hadden gestoken. Wat er aan de hand was hoorden we op de radio. En verder is er nóg een reden de Volgermeer te mijden. Onder de groene en bloeiende zoden ligt, gescheiden door een dunne laag folie, de grootste chemische afvalberg van West-Europa opgeslagen. Maar toch is dit mijn vaste wandelgebied. Het enige dicht bij huis. Om het beter te leren kennen heb ik besloten dit boekje ter plekke te gaan schrijven. *En plein air.*

Dus nu zit ik hier op de eerste dag van de zomer op een van de bankjes – met de voorband van mijn fiets tussen mijn knieën – mijn verhaal te schrijven. Om recreatie tegen te gaan staan er in het hele gebied geen tafels. Mijn laptop staat op het rekje boven de voorband. Het werkt perfect. De thermometer geeft 26 graden aan. Maar het waait gelukkig op de hoogvlakte. Er zijn geen wandelaars omdat ik net al schreef dat je dit gebied moet mijden als het warmer is dan 23 graden. Mensen zoeken bij die temperaturen naar verkoeling en die is hier niet. Bomen en struiken mogen hier namelijk niet groeien. Zou er één omwaaien, dan trekt de kluit de grond mee waardoor de folie bloot komt te liggen. Om welk gif en

om hoeveel gif het precies gaat is niet bekend. Men houdt rekening met dertigduizend vaten gevuld met onder andere het middel 2,4,5-T. Waarbij de T staat voor trichloorfenoxyazijnzuur, een bestrijdingsmiddel dat de basis vormt voor Agent Orange. Het werd gebruikt in de Vietnamoorlog om akkers mee te verdelgen en de jungle te ontbladeren. Het bijproduct van 2,4,5-T is dioxine, en die dioxine ligt *as I write* te sluimeren onder mijn voeten. En naast mijn voeten ligt nog iets: een bergje sigarettenpeuken. De gemeente Amsterdam, waaronder dit gebied valt, denkt namelijk dat vuilnisbakken een aanzuigende werking hebben op afval, dus zijn ze hier nergens te vinden. Dat vind ik een grappige gedachte voor een gebied dat zestig jaar als vuilnisopslagplaats voor Amsterdam en omstreken heeft gediend. Maar goed, ik neem die peuken wel mee. Als dank voor de gastvrijheid die de Volgermeer mij deze zomer zal bieden.

*

Er heerst een hittegolf deze dagen. Maar plein air is plein air, dus zit ik onder een van de bomen die

mocht blijven staan. Een moerasedijk bij de ingang van de Galgsgouw, tegenover het beeld van de veenwerker die een stapel turf op zijn schouder torst. Het kunstwerk is een ode aan de veenarbeiders die hier decennialang turf staken, waarmee de huizen in en rond Amsterdam werden verwarmd. Tegenover het bankje waarop ik zit ligt de sluis waardoor ooit het afval vanuit Amsterdam de Volgermeer in werd gevaren. De sluis is inmiddels een dam geworden. Het water kan er niet meer vrij doorheen stromen waardoor het water in de Volgermeer er door de jaren heen een stuk schoner op is geworden dan het water erbuiten, dat aangelengd is met pesticiden en mest uit de veehouderij. Je kunt beter pootjebaden in een van de poeltjes in de Volgermeer dan in de boerenslootjes eromheen. Achter het dammetje groeit en bloeit de wereld aan schoons. De boom waaronder ik zit staat vanwege het eerder beschreven wortelgevaar net buiten die vervuilde grond, al ligt het ook rond dit bankje vol met peuken.

Ik ken het gebied nu zeven jaar. Eén jaar als Vogelmeer en zes jaar als Volgermeer. Mensen zeiden dat ik maar eens moest gaan wandelen in de Vogelmeer toen ik hier net was komen wonen. Althans,

dat verstond ik. Toen ik hun raad opvolgde las ik op de bordjes natuurlijk ook ‘Welkom in de Vogelmeer’. Wat je wil horen en zien, dat hoor en zie je ook. Dus zag ik daar mijn eerste roerdomp, baardmannetjes en waterral. Zie je wel? Vogelmeer: goeie naam voor dit terrein. Tot iemand zei: ‘Hoe noem je dat gebied?’

Die Volgermeer, dus, werd mijn toevluchtsoord, omdat er hier in de polder geen andere zijn. Het land is van de agrariërs en wie dat met één teen betreedt – werd mij direct bij aankomst door de dorpsbewoners duidelijk gemaakt – heeft ruzie. Die ruzie kreeg ik ook toen ik ooit een weiland in stapte om een boer op een trekker te waarschuwen voor een kievitsnest waar hij recht op afstevende. Mijn stap in zijn gras bleek erger dan een overreden vogelnest.

In de stad was ik gewend alles te delen. De bankjes, de parken, de stoep, de straat, de voetbalveldjes, de waterkant, het fietsenrek, de parkeerplaats. Alles is van iedereen. Bezit begint pas achter de voordeur. Maar hier in de polder wordt alleen het asfalt gedeeld en op het asfalt gelden de regels van de sterkten. Trekkers eerst, dan trucks, dan busjes, dan auto’s, dan wielrenners, dan rijtjes eindeloos peddelen-